

Kleñved viruz Ebola : etre drouk hag aon

Gwelet a reer mat gant ar c'hleñved-red Ebola pegen bresk eo stad ar yec'hed e Stadoù zo eus Afrika. Diskouez a ra ivez pouez brasoc'h-brasañ ar mediaoù modern ivez.

Ur skritell diwar-benn kleñved Ebola skignet e Benin. sk. © Benead Lukian

E 1976 e oa bet kaoz evit ar wech kentañ eus ur c'hleñved nevez e Kongo, e-kichen ar stêr Ebola. D'ar mare-se e lazhas ar c'hleñved 280 den du-hont. Gant loened e vez degaset ar viruz, evel an eskell-kroc'hen, ar marmouzien, al logod, ha tapet gant an dud dre ar c'hig, pe o stekiñ ouzh unan bennak. En ospitalioù e vez pareet betek 80% eus an dud ; pa ne vez ket medisinerzh mat avat e varv 90% eus ar re glañv. Tapout kleñved Ebola a c'haller dre ar stekiñ, dre ar gwad pe ar c'haoc'h. Tud all, aet d'en em vodañ evit un interamant, zo deuet klañv o stekiñ ouzh ar c'horf. Kavet e vez ar viruz ivez en ospitalioù pa vez gwalc'het fall ar binvioù. Meur a vedisñ hag a glañvdiour zo marvet evel-se. An neb a dap kleñved Ebola a c'houzañv gant an derzhienn foll, ar boan benn hag ar skuizhnez. Koll gwad a ra hag e tap e varv en ur ober div pe deir sizhun.

➔ A BELEC'H E TEU

Er bloavezhioù diwezhañ ez eus bet tud o vervel gant kleñved viruz Ebola e Kongo c'hoazh : 54 den e 2014. Met betek-henn ne oa ket c'hoarvezet en Afrika ar C'huzh-heol. En abeg d'an dra-se ne oa ket bet gouezet buan ar pezh a c'hoarveze e miz Kerzu 2013, pa oa krog ur

c'hleñved dianav d'ober e reuz en un takad gouez eus Ginea, ennañ koadeier bras ha chimpanzee niverus a c'hall reiñ ar viruz d'an dud. Ne vez ket yac'h an dud ahont peurliesañ ha n'eus ket nemeur a vezeien desket a-walc'h evit stourm ouzh ur c'hleñved ken spontus. Redet en deus ar viruz er broioù tost, e Liberia, e Sierra Leone, e Nigeria, e Mali hag e Senegal. Kontañ a reer hiziv tremen 7 000 den marv diwar ar viruz Ebola. Biskoazh ne oa bet lazhet kement a dud gant ar c'hleñved-se.

➔ AR C'HLEÑVED HIZIV

Ar re a anavez Afrika a oar ez eus ospitalioù mat, mezeien barrek war o micher er vro-mañ 'r vro, met ar c'hleñved-se a laka anat stad vresk ar broioù. N'eus ken nemet unnek vloaz zo ez eo echu ar brezel diabarzh a varvas 150 000 a dud ennañ. Ginea a zisoc'h eus ur prantad ma oa evel ur rouantelezh emren, ermaez eus an diorren etrebroadel. N'eo ket frammet ar Stadoù-mañ e-tailh da stourm ouzh ur c'hleñved-red ken lazhus. Daoust da c'halvadennoù Aoza-dur Bedel ar Yec'hed (ABY) ez eo deuet skoazell ar Stadoù diorroet diwezhat a-walc'h, en hañv 2014 hepken. E-keit-se e rae ar c'hleñved freuz ha reuz. Drast

Ebola zo don a-walc'h : aet eo kuit labourerien ar broioù estren ha serret neuze embregerezhioù, stalioù, menleuzioù. E takadoù zo n'eus bet hadet netra er parkeier. Serret eo bet an harzoù ivez. Distreset e vez bemdez buhez ar pobloù eta. Ne varv ket kement a dud ken hiziv an deiz met n'eo ket echu ar stourm a-enep ar viruz Ebola da vat.

➔ EBOLA HAG AR MEDIAOÙ

Evit kaout sikour digant ar broioù pinvidik, an ABY, Médecins Sans Frontières hag ar broioù tizhet o deus komzet eus ar stad arvarus ma oant en abeg da gleñved Ebola. Evel-se ez eus bet kaoz bemdez diwar-benn viruz Ebola er chadennoù skinwel kelaouiñ, evel CNN, Sky News, France 24 ha re all e-pad an hañv. Aon bras a oa savet er bed a-bezh rak ar viruz Ebola ha da heul e oa bet an touristerezh war ziskar e Senegal, Gambia ha Benin. Ar brasañ digresk ekonomikel zo diwar ar spontadeg, hervez ar Bank bed. Heñvel e oa bet da vare kleñvedoù all, evel ar SARS¹ pe ar viruz H1N1 er bloavezh 2009. Digreskiñ a ra an ekonomiezh gant ar spont da gentañ, ha neket gant ar c'hleñved end-eeun. Roet o deus ar broioù diorroet arc'hant d'ar Stadoù tizhet ken evit stourm ouzh

Emouestlidi Kroaz Ruz Ginea o vont a di da di o kelaouiñ an dud diwar-benn kleñved Ebola. Kement skipailh eus ar Groaz Ruz a rank kaout izili gouest da gomz peder yezh. sk. CDC Global © 2012

viruz Ebola ken evit harpañ an ekonomiezh ; 218 milion a euroioù zo bet roet gant Unaniezh Europa da skouer. Keleier a-leizh zo bet roet evit lakaat ar spont da devel.

➔ ESTREGET KLEÑVED EBOLA ZO

Ma keñveriompe gant viruzoù all ne oa ket bet lakaet nemeur ar gaoz war ar baludegezh², ar c'hleñved a falc'has 584 000 a dud e 2013 er bed a-bezh. Er bloavezhioù 2000 e oa ur milion a dud hag a varve diwar-nañ, bugale dreist-holl. N'eus ket kement ken bremañ a-drugarez d'an ABY ha da galz a dud all. Met n'eo ket ur c'hleñved-red. N'eus ket bet kaoz eus kleñved Lassa, hag a gaver e Nigeria, gant 5 000 den o vervel bep bloaz. Evit ar wech kentañ eo bet kavet e Norzh Benin, gant eizh den marv. E Benin avat ez eus tud hag a oar diouzh o micher en ospitalioù binvioù a-zoare ganto. Ne vez ket komzet kement ken diwar-benn ar Sida ivez, gant 1,6 milion a dud varv e 2012, nebeutoc'h eget er bloavezhioù 2000 a-drugarez da strivoù bras ivez.

➔ HARP ETREBROADEL DRE RET

Gant drast viruz Ebola e weler emañ an dalc'h dreist-holl gant an diouer a zeskadurezh (e-keñver an naetadurezh), a stummadur hag a ospitalioù pourvezet mat. Anat eo ne c'hall ket ar broioù-se en em dennañ hep ur skoazell etrebroadel.

Benead Lukian

1. SARS : *severe acute respiratory syndrome*
2. paludegezh (b.) : malaria

Holl asambles a-euep EBOLA !

Skoazellit Ginea Konakry en de stourm !

EZHOMM ZO EUS :

Manegoù (lateks a vez implijet ur wech hepken ha gwarez) ; Maskloù evit chom hep enanalañ ; Flotantennoù hiniennel ; Dilhad-labour gwarez ; Digontammoù ; Dileizhennoù dre zour

Kasit ho profoù da :

Kevredigezh Gineiz an Il-ha-Gwilen

Darempredoù :

Roazhon : an aotrou Abdoulaye Amath CISSE (06 34 68 80 98) athhot7@hotmail.com
an itron Kadiatou Ditinn DIALLO (06 05 91 11 45) ditinnkadiatou@yahoo.fr

Felger : an aotrou Ernest Tamsir OLORY (06 65 38 53 12) ernestolory@hotmail.fr